

งานวิจัยเรื่อง

กลไกความร่วมมือระหว่างประเทศในภูมิภาคอาเซียน เพื่อสนับสนุนงานต่อต้านการค้ามนุษย์ และแนวทางการพัฒนา ระบบการช่วยเหลือคุ้มครองพิเศษ แก่ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์

ปีที่ทำวิจัย : ปีงบประมาณ พ.ศ. 2555

หน่วยงาน : สำนักผู้เชี่ยวชาญ กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ

.....

วัตถุประสงค์

1) เพื่อศึกษากลไกความร่วมมือระหว่างประเทศสมาชิกในภูมิภาคอาเซียนเพื่อสนับสนุนงานต่อต้านการค้ามนุษย์ 2) ศึกษาแนวทางการพัฒนาระบบการช่วยเหลือคุ้มครองพิเศษแก่ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์

ผลการวิจัย

พบว่า กลุ่มประเทศอาเซียนได้กำหนดแนวทางความร่วมมือระหว่างอาเซียนในการต่อต้านปัญหาการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ความร่วมมือระหว่างหน่วยงานตรวจคนเข้าเมืองของประเทศอาเซียน และได้มีการรับรองแผนปฏิบัติการเวียงจันทน์ (Vientiane Action Programme – VAP) ซึ่งครอบคลุมถึงการส่งเสริมความร่วมมือในการต่อต้านการค้ามนุษย์ ความร่วมมือของอาเซียนในการต่อต้านการค้ามนุษย์ การช่วยเหลือคุ้มครองแก่ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์สำหรับประเทศไทยประกาศใช้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ.2551 ได้ระบุถึงสิทธิของผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ในการได้รับความช่วยเหลือตามความเหมาะสมไว้หลายประการ และจัดกลไกการดำเนินงานช่วยเหลือคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ ในรูปแบบกฎหมาย การกำหนดหน่วยงานรับผิดชอบในระดับนโยบาย และระดับการปฏิบัติทั้งระดับชาติ ระดับประเทศและระดับจังหวัด โดยประเทศไทยมีสถานคุ้มครองและพัฒนาอาชีพ 9 แห่งเป็นหน่วยงานหลักให้การช่วยเหลือคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ มีกระบวนการดำเนินตั้งแต่การแรกรับถึงการติดตามผล ทั้งนี้ ประเทศไทยมีกลไกการปฏิบัติงานช่วยเหลือคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ที่ดี มีกฎหมาย มีบุคลากร มีโครงสร้างของกระทรวง กรม มีกฎหมายที่สามารถบังคับใช้และลงโทษผู้กระทำผิดได้ แต่จุดอ่อนคือโครงสร้างหน่วยงานในระดับพื้นที่ไม่เอื้อต่อการปฏิบัติงานและกลไกคณะกรรมการยังไม่มีการทำงานตามหน้าที่ที่กฎหมายกำหนดมีปัญหาเกี่ยวกับกระบวนการทำงานการประสานงานบุคลากรและการรณรงค์ประชาสัมพันธ์

ข้อเสนอแนะระดับนโยบาย

- 1) ควรมีการผลักดันนโยบายในภาพกว้าง และสร้างข้อท้าทายให้กับหน่วยงานที่รับผิดชอบเพื่อให้เกิดการพัฒนากระบวนการดำเนินการให้มีประสิทธิภาพ เช่น การคัดแยกผู้เสียหายที่เป็นภารกิจของตำรวจ ต้องทำให้เจ้าพนักงานสอบสวนมีความรู้ มีความเข้าใจและมีเจตคติที่เอื้อต่อการคุ้มครองพิทักษ์สิทธิผู้เสียหาย เป็นต้น
- 2) ควรมีการพัฒนากระบวนการยุติธรรม และกระบวนการคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ให้เป็นไปตามมาตรฐานสากลมากขึ้น
- 3) ควรมีนโยบายส่งเสริมเรื่องของการศึกษาให้คนมีความรู้ (Life Long Education) จะเป็นปัจจัยสำคัญที่จะคุ้มครองไม่ให้คนตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ เช่น มีกระบวนการให้ความรู้แก่แรงงานข้ามชาติที่จะเข้ามาประเทศไทย
- 4) ควรมีการปรับเปลี่ยนนโยบายให้มีการขึ้นทะเบียนแรงงานเด็ก
- 5) ควรมีการกำหนดหน่วยงานหรือผู้ประสานงานหลัก (Focal point) ที่สามารถบูรณาการการปฏิบัติ และมีอำนาจควบคุมกระบวนการทำงานคุ้มครองสิทธิต่างๆ การติดตามงานทั้งฝ่ายสอบสวน ฝ่ายสังคม ให้เป็นไปตามกรอบสิทธิมนุษยชน
- 6) สถาบันการศึกษาต่างๆ ควรเพิ่มหลักสูตรด้านการค้ามนุษย์ลงในหลักสูตรการเรียนการสอน
- 7) ควรมีการปรับปรุงกระบวนการเชื่อมโยงการทำงานของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการช่วยเหลือคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ ให้รับรู้และเข้าใจถึงบทบาทหน้าที่ของตน

ข้อเสนอแนะระดับองค์กร

- 1) ควรมีการพัฒนากระบวนการในเรื่องการคุ้มครองสิทธิ โดยการกำหนดตัวผู้ปฏิบัติหน้าที่เรื่องสิทธิให้ชัดเจน
- 2) ควรมีการจัดสถานที่เฉพาะให้ผู้เสียหายได้พัก มากกว่าจะอยู่ในสถานสงเคราะห์หรือ ตม.
- 3) ควรมีการสนับสนุนงบประมาณสำหรับการฝึกอบรมผู้ปฏิบัติงานด้านการช่วยเหลือคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์อย่างต่อเนื่อง
- 4) ควรมีการถอดบทเรียนการดำเนินงานในประเด็นย่อยต่างๆ เพื่อนำไปเป็นข้อมูลในการพัฒนาระบบงานต่อไป
- 5) ควรมีการสนับสนุนให้เกิดทางเลือกในการประกอบอาชีพที่ผู้เสียหายสามารถทำได้ ในระหว่างการรอการดำเนินคดีตามกระบวนการยุติธรรม
- 6) ประชาสัมพันธ์และรณรงค์อย่างทั่วถึงเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารและความรู้ที่สำคัญผ่านสื่อสาธารณะ เช่น วิทยุ/โทรทัศน์/หนังสือพิมพ์ และสื่อชุมชน เช่น วิทยุชุมชน หอกระจายข่าวประจำหมู่บ้านเกี่ยวกับการคุ้มครองป้องกันมากกว่าในภาพข่าวในทางลบ